

Paavi Johannes Paavali II

SLAVORUM APOSTOLI

(Slaavien apostolit)

Kiertokirje piispoille, papeille,
sääntökunnille ja kaikille kristityille pyhien
Kyrilloksen ja Methodioksen evankeliumin
julistamistyön 1100-vuotismuistoksi

2.6.1985

© Copyright 2014 Katolinen tiedotuskeskus, Helsinki.

Julkaistu 1985, tarkistettu ja korjattu 2014.

JOHDANTO

1. Slaavien apostoleita, pyhää Kyrillosta ja pyhää Methodios-ta, muistetaan kirkossa yhdessä heidän tekemänsä merkittävän evankeliumin levittämistyön kanssa. Voidaan todella sanoa, että heidän muistonsa on erityisen elävä ja ajankohtainen oman aikamme kannalta.

Apostolisella kirjeelläni *Egregiae virtutis* 31. joulukuuta 1980 julistin pyhän Kyrilloksen ja pyhän Methodioksen Euroopan taivaallisiksi suojelijoiksi. [1] Näin tehdessäni ajattelin sitä kiitollista kunnioitusta, jota nämä Tessalonikasta kotoisin olevat pyhät veljekset ovat vuosisatojen ajan saaneet osakseen erityisesti slaavilaisten kansojen keskuudessa. Ajattelin myös heidän mittaamattoman suurta panostaan evankeliumin julistamiseen näiden kansojen keskuudessa sekä sovinnon, ystävällisen rinnakkaiselon, inhimillisen kehityksen ja jokaisen kansakunnan luontaisen arvon kunnioittamiseen. Näin tehdessäni seurasin edeltäjieni viitoittamaa tietä, erityises-

ti paavi Leo XIII:n, joka yli sata vuotta sitten, 30. syyskuuta 1880, ulotti näiden kahden pyhän kunnioittamisen koko kirkon alueelle kiertokirjeellään *Grande munus* [2], ja Paavali VI:n, joka apostolisella kirjeellään *Pacis nuntius* julisti pyhän Benedictuksen Euroopan taivaalliseksi suojelijaksi.[3]

2. Viisi vuotta sitten julkaisemani asiakirjan tarkoituksena oli muistuttaa näistä kirkon juhlallisista toimista ja kiinnittää kristittyjen ja kaikkien niiden hyvän tahdon ihmisten, joiden sydämellä on Euroopan hyvinvointi, sopusointu ja ykseys, huomio Benedictuksen, Kyrilloksen ja Methodioksen merkittävien hahmojen pysyvään merkitykseen kouriintuntuvina esikuvina ja hengellisenä tukena tämän päivän kristityille ja erityisesti Euroopan mantereen kansoille. Erityisesti näiden pyhien rukousten ja työn ansiosta nämä kansat ovat pitkään olleet tietoisesti ja niille ominaisella tavalla juurtuneina kirkkoon ja kristilliseen perintöön.

Apostolisen kirjeeni julkaisemista 1980 ohjasi luja toivo siitä, että Euroopassa ja koko maailmassa asteittain voitetaan kaikki, mikä jakaa kirkkoja, kansoja ja kansakuntia. Se liittyi kolmeen ajankohtaiseen seikkaan, jotka olivat rukoukseni ja mieltiskelyni kohteina. Ensimmäinen oli paavi Johannes VIII:n vuonna 880 julkaiseman paavillisen kirjeen *Industriae tuae* 1100-vuotismuisto. [4] Tällä kirjeellään hän antoi hyväksymisen slaavin kielen käyttämiselle Kyrilloksen ja Methodioksen kreikasta kääntämässä liturgiassa. Toinen oli edellä mainitun paavi Leo XIII:n kiertokirjeen *Grande munus* satavuotismuisto. Kolmas seikka taas oli juuri tuona vuonna alkanut otollinen ja

lupaava teologinen dialogi katolisen kirkon ja ortodoksisten kirkkojen välillä Patmoksen saarella.

3. Nyt käsillä olevassa asiakirjassa haluan erityisesti viitata kiertokirjeeseen *Grande munus*, jolla Leo XIII pyrki muistuttamaan kirkkoa ja maailmaa näiden molempien veljesten apostolisista ansioista – ei vain Methodioksen, joka tradition mukaan kuoli Velehradissa, Suur-Määrissä, vuonna 885, vaan myös Kyrilloksen, jonka kuolema erotti veljestään vuonna 869 Roomassa. Hänen jäännöksensä jäivät tähän kaupunkiin, jossa niitä kunnioitavasti yhä säilytetään pyhän Clemensin basilikassa.

Muistaen näiden kahden tessalonikalaisveljeksien pyhää elämää ja apostolisia ansioita paavi Leo XIII määräsi heidän vuotuisen liturgisen muistopäivänsä ajankohdaksi 7. heinäkuuta. Vatikaanin II kirkolliskokouksen jälkeisen liturgisen uudistuksen tuloksena tämä muistopäivä siirrettiin 14:nteen helmikuuta, joka historiallisesta näkökulmasta oli pyhän Kyrilloksen syntymäpäivä ikuiseen elämään. [5]

Yli sata vuotta paavi Leon kiertokirjeen jälkeen uudet olosuhteet kuten pyhän Methodioksen kuoleman 1100-vuotismuisto rohkaisevat meitä jälleen ilmaisemaan, että kirkko muistaa tämän merkittävän vuosipäivän. Erityisen velvoituksen tähän tuntee ensimmäinen paavi, joka on kutsuttu Pietarin istuimelle Puolasta ja siis slaavilaisten kansojen keskuudesta.

Viimeksi kuluneen sadan vuoden ja erityisesti viime vuosikymmenten tapahtumat ovat auttaneet elvyttämään kirkossa niin näiden kahden pyhän veljeksien hengellistä muistoa kuin myös heihin kohdistuvaa historiallista ja kulttuurista kiinnostusta. Heidän erityiset armolahjansa on ymmärretty aikaisempaa paremmin oman aikamme tilanteiden ja kokemusten valossa. Tähän ovat vaikuttaneet monet tapahtumat, jotka todellisina aikojen merkkeinä kuuluvat 1900-luvun historiaan. Ensimmäinen näistä on se suuri tapahtuma, joka toteutui kirkon elämässä, nimittäin Vatikaanin toinen kirkolliskokous. Tämän kirkolliskokouksen opetusviran käytön ja pastoraalisen suuntautuneisuuden valossa me voimme uudella, aikaisempaa kypsemmällä ja syvällisemmällä tavalla tarkastella näitä kahta pyhää hahmoa, jotka yksitoista vuosisataa nyt erottaa meistä. Heidän elämässään ja apostolisessa toiminnassaan me voimme nähdä ne tekijät, jotka jumalallisen kaitselmuksen viisaus on niihin sijoittanut. Näin ne omalla aikanaan tulevat esiin koko tuoreudessaan ja kantavat uutta hedelmää.

II

ELÄMÄKERRALLISIA VIITTEITÄ

4. Kiertokirjeen *Grande munus* esimerkkiä seuraten haluan palauttaa mieliin pyhän Methodioksen elämän lyömättä silti laimin siihen läheisesti liittyvää hänen veljensä, pyhän Kyrilloksen, elämää. Teen tämän vain pääpiirteittäin ja jätän historialliselle tutkimukselle yksityiskohtien käsittelyn.

Nämä pyhät veljekset syntyivät Tessalonikassa, jota nykyään kutsutaan Salonikiksi ja joka 800-luvulla oli Bysantin valtakunnan tärkeä kaupallinen ja poliittinen keskus. Sillä oli merkittävä sija Balkanin tämän osan älyllisessä ja yhteiskunnallisessa elämässä. Koska se sijaitsi slaavilaisalueiden rajalla, sillä toki oli slaavilainenkin nimi: Solun.

Methodios oli veljeksistä vanhempi ja hänen kastenimensä oli todennäköisesti Mikael. Hän syntyi vuosien 815 ja 820 välisenä aikana. Veljeksistä nuorempi, Konstantinos, jonka jälkimaailma tuntee paremmin hänen luostarinimellään Ky-

rillos, syntyi joko 827 tai 828. Heidän isänsä oli keisarillisen hallinnon korkea virkamies. Perheen yhteiskunnallinen asema olisi avannut veljeksille samanlaisen uran, ja näin Methodios tekikin: hän yleni arkontiksi eli prefektiksi eräässä raja-maakunnassa, jossa asui paljon slaaveja. Vuoden 840 vaiheilla hän kuitenkin luopui urastaan ja vetäytyi yhteen Bithynian Olympos-vuoren (joka siihen aikaan tunnettiin Pyhänä vuorena) juurella olevista luostareista.

Kyriilos opiskeli menestyksekkäästi Bysantissa, jossa hänet myös vihittiin papiksi, kun hän päättäväisesti oli torjunut loistavan poliittisen uran. Poikkeuksellisten älyllisten ja hengellisten lahjojensa ja tietojensa ansiosta hänelle jo nuorena miehenä uskottiin vaikeita kirkollisia tehtäviä. Näitä oli kirjastonhoitajan toimi Konstantinopolin Pyhän viisauden kirkkoon liittyneessä arkistossa ja samanaikaisesti Konstantinopolin patriarkan sihteerin arvovaltainen asema. Hän teki kuitenkin pian tiettäväksi, että hän halusi vapautua näistä tehtävistä voidakseen omistautua tutkimukseen ja mietiskelyelämään ilman kunnianhimoisia päämääriä. Niinpä hän salaa vetäytyi erääseen Mustanmeren rannikon luostariin. Hänet tavoitettiin puoli vuotta myöhemmin ja taivuteltiin ottamaan vastaan filosofian opettajan tehtävä Konstantinopolin korkeakoulussa, jossa hän loistavien tietojensa ansiosta sai lisänimen "Filosofi", jolla hänet vieläkin tunnetaan. Myöhemmin hän sai keisarilta ja patriarkalta tehtävän saraseenien keskuudessa. Tämän tehtävän suoritettuaan hän vetäytyi julkisesta elämästä liittyäkseen vanhemman veljensä Methodioksen seuraan ja jakaakseen tämän kanssa luostarielämän.

Jälleen kerran hänet kuitenkin yhdessä Methodioksen kanssa liitettiin bysanttilaiseen valtuuskuntaan, joka lähetettiin kaasaerien keskuuteen. Valtuuskunnassa hän toimi hengellisenä ja kulttuuriasiantuntijana. Ollessaan Krimillä Khersonissa he uskoivat löytäneensä kirkon, johon oli haudattu pyhä Clemens, Rooman paavi ja marttyyri, joka oli aikanaan karkotettu näille kaukaisille seuduille. He ottivat talteen hänen jäännöksensä ja veivät ne mukanaan. [6] Veljeksillä olivat nämä jäännökset mukanaan, kun he myöhemmin tekivät lähetysmatkan länteen, kunnes he saattoivat tuoda ne juhlallisesti Roomaan ja lahjoittaa ne paavi Hadrianus II:lle.

5. Tapahtuma, joka antoi suunnan koko heidän loppuelämälleen, oli Suur-Määrin ruhtinaan, Rastislavin, keisari Mikael III:lle esittämä pyyntö lähettää hänen kansansa keskuuteen ”piispan ja opettajan... jotka pystyvät selittämään heille aitoa kristillistä uskoa heidän omalla kielellään”. [7]

Valituiksi tulivat pyhät Kyrillos ja Methodios, jotka mielellään suostuivat hankkeeseen, lähtivät matkaan ja todennäköisesti vuonna 863 saapuivat Suur-Määriin. Tähän valtioon kuului tuohon aikaan useita Keski-Euroopan slaavilaisia kansoja ja se oli idän ja lännen välisten vaikutteiden risteyskohta. Näiden kansojen keskuudessa he ryhtyivät tehtävään, johon he omistivat loppuelämänsä. Siihen kuului matkoja, kieltämyksiä, kärsimystä, vihamielisyyttä ja vainoa, joka Methodioksen osalta sisälsi jopa aikaa julmassa vankeudessa. Kaiken tämän he kantoivat lujina uskossa ja horjumattomina toivossa Jumalaan. He olivat hyvin valmistautuneita heil-

le uskottuun tehtävään, he olivat ottaneet mukaansa pyhän liturgian viettämiseen tarvittavat Raamatun tekstit, jotka he olivat kääntäneet slaavin kielelle ja kirjoittaneet uusin aakkosin, jotka Konstantinos (Kyrillos) Filosoifi oli kehittänyt ja jotka vastasivat täydellisesti tuon kielen äänneitä. Veljesten lähetystoimintaa saatteli huomattava menestys mutta siihen liittyi myös ymmärrettäviä vaikeuksia, joita aikaisempi alustava lähetystyö lähellä olevien latinalaisten kirkkojen taholta nosti uusien lähetystyöntekijöiden tielle.

Noin kolme vuotta myöhemmin he pysähtyivät matkallaan Roomaan Pannoniassa, jossa slaavilainen ruhtinas Kosel, joka oli paennut tärkeästä Nitran poliittisesta ja hengellisestä keskuksesta, otti heidät vieraanvaraisesti vastaan. Muutaman kuukauden kuluttua he taas lähtivät matkaan kohti Roomaa yhdessä oppilaidensa kanssa, joiden he toivoivat saavan pappisvihkimyksen. Matka kulki Venetsian kautta, jossa heidän lähetystyössä käyttämänsä uudet periaatteet tulivat julkisen keskustelun kohteiksi. Roomassa paavi Hadrianus II, joka tällä välin oli tullut Nikolaus I:n seuraajaksi, otti heidät hyvin sydämellisesti vastaan. Hän antoi hyväksymisensä slaavinkielisille liturgisille kirjoille, jotka hän määräsi juhlallisesti asetettaviksi Santa Maria ad Praesepe (nykyään Santa Maria Maggiore) -kirkon alttarille, ja suositteli, että heidän oppilaansa vihittäisiin papiksi. Tämä vaihe heidän ponnistuksistaan päättyi siis hyvin suotuisasti. Methodioksen oli kuitenkin taruttava seuraaviin vaiheisiin yksin, sillä hänen nuoremmalla veljellään, joka oli sairastunut vakavasti, oli tuskin aikaa an-

taa luostarilupaukset ja pukeutua sääntökuntalaisasuun ennen kuolemaansa 14. helmikuuta 869 Roomassa.

6. Pyhä Methodios pysyi uskollisena sanoille, jotka Kyrillos oli kuolinvuoteellaan sanonut hänelle: ”Katso, veljeni, me olemme jakaneet saman kohtalon ja kyntäneet samaa vakoa. Minä kaadun nyt pellolle päiväni päättyessä. Tiedän, että sinä rakastat suuresti vuortasi, mutta älä vuoren tähden luovu opetustyöstäsi. Missä voisit paremmin löytää pelastuksen?” [8]

Muinaisen Pannonian hiippakunnan arkkipiispaksi vihittyinä ja nimitettynä paavin lähettilääksi ”*ad gentes*” (slaavilaisia kansoja varten) hän otti haltuunsa uudelleen perustetun Sirmiumin piispanistuimen. Methodioksen apostolinen toiminta keskeytyi kuitenkin poliittisten ja kirkollisten ongelmien takia, jotka huipentuivat siihen, että hänet vangittiin kahdeksi vuodeksi syytettynä toisen piispan valtapiiriin tunkeutumisesta. Hän vapautui vain paavi Johannes VIII:n henkilökohtaisen asioihin puuttumisen ansiosta. Suur-Määrin uusi hallitsija, ruhtinas Svatopluk, osoittautui myös olevan vihamielinen Methodioksen työlle. Hän vastusti slaavilaista liturgiaa ja levitti Roomassa epäluuloja uuden arkkipiispan oikeaoppisuutta kohtaan. Methodios sai vuonna 880 kutsun saapua *ad limina Apostolorum* esittämään koko kysymyksen vielä kerran henkilökohtaisesti Johannes VIII:lle. Kaikista syytöksistä vapautettuna hän sai Roomassa paavilta bullan *Industriae tuae* [9], joka ainakin olennaisin osin palautti ne

slaavilaisen liturgian oikeudet, jotka paavi Johanneksen edeltäjä, Hadrianus II, oli antanut.

Kun Methodios vuonna 881 tai 882 kävi Konstantinopolissa, hän sai samanlaisen tunnustuksen rikkeettömästä lainmukaisuudesta ja oikeaoppisuudesta Bysantin keisarilta ja patriarkka Fotiukselta, joka tuohon aikaan oli täydessä yhteydessä Rooman kanssa. Methodios käytti viimeiset elinvuotensa pääasiassa jatkamalla Raamatun, liturgisten kirjojen, kirkkoisien teosten ja *Nomokanon* –nimisen lakikokoelman käännöstyötä, johon oli koottu kirkon ja Bysantin lainsäädäntöä. Haluten pitää huolta aloittamansa työn jatkumisesta hän nimitti seuraajakseen oppilaansa Gorazdin. Methodios kuoli 6. huhtikuuta 885 slaavilaisten kansojen keskuuteen perustetun kirkon palveluksessa.

7. Methodioksen kauaskatseinen työ, hänen syvällinen ja oikeaoppinen hengellisyytensä, hänen tasapainoisuutensa, uskollisuutensa, apostolinen intonsa ja horjumaton avosydämysyhtensä toivat hänelle Rooman paavien, Konstantinopolin patriarkkojen, Bysantin keisarien ja nuorten slaavilaiskansojen ruhtinaiden arvonannon ja luottamuksen. Näin hänestä tuli opas ja laillinen paimen kirkolle, jota tuohon aikaan perustettiin näiden kansojen keskuuteen. Häntä kunnioitetaan yleisesti yhdessä veljensä Konstantinoksen kanssa evankeliumin julistajana ja opettajana ”Jumalasta ja pyhästä apostoli Pietarista” [10] sekä vastaperustettujen ja vanhojen paikalliskirkkojen välisen ykseyden perustana.

Niinpä ”miehet ja naiset, vähäiset ja voimalliset, rikkaat ja köyhät, vapaat ja orjat, lesket ja orvot, omat ja muukalaiset, terveet ja sairaat”[11] muodostivat joukon, joka kyynelin ja lauluin saattoi hautauspaikalleen hyvän opettajan ja paimenen, joka oli tullut kaikille kaikeksi pelastaakseen edes muutamia (vrt. 1. Kor. 9:22).

Totuus vaatii kertomaan, että Methodioksen kuoleman jälkeen pyhien veljesten työ joutui vakavaan kriisiin, ja heidän oppilaidensa vaino saavutti sellaiset mitat, että näiden oli pakko jättää lähetyskenttensä. Heidän kylvämänsä evankeliumi ei kuitenkaan lakannut kantamasta hedelmää, ja heidän pastoraalinen asenteensa ilmoitetun totuuden tuomisessa uusille kansoille kunnioittaen samalla näiden omaa kulttuuria on elävänä esikuvana kirkolle ja lähetystyöntekijöille kaikkina aikoina.

III

EVANKELIUMIN SANANSAATTAJAT

8. Kulttuuriltaan bysanttilaisina veljekset Kyrillos ja Methodios onnistuivat tulemaan slaavien apostoleiksi sanan täydessä merkityksessä. Jumalan lupauksen luottava luopuminen kotimaastaan, jota Jumala joskus edellyttää valitsemiltaan, on aina salattu ja hedelmällinen lähtökohta Jumalan kansan kehitykselle ja kasvulle maan päällä. Herra sanoi Abrahamille: "Lähde maastasi, asuinsijoiltasi ja isäsi kodista siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan. Minä teen sinusta suuren kansan ja siunaan sinua, ja sinun nimesi on oleva suuri ja siinä on oleva siunaus" (1. Moos. 12:1-2).

Unessa, jonka Paavali näki Vähän-Aasian Troaksessa, makedonialainen mies, siis Euroopan mantereeseen asukas, tuli hänen eteensä ja pyysi häntä tulemaan hänen maahansa julistamaan siellä Jumalan sanaa: "Tule meren yli tänne Makedoniaan ja auta meitä" (Ap.t. 16:9).

Jumalallinen kaitseminen, joka Kyrillokselle ja Methodiokselle ilmoitti itsensä Bysantin keisarin ja Konstantinopolin patriarkan äänen ja arvovallan kautta, kehotti heitä samalla tavalla kutsuessaan heitä lähtemään lähetystyöhön slaavien keskuuteen. Tämä tehtävä merkitsi heille luopumista paitsi kunnioitetusta asemasta myös mietiskelyelämästä. Se merkitsi lähtemistä pois Bysantin valtakunnasta ja ryhtymistä pitkälle toivoretkelle evankeliumin palveluksessa sellaisten kansojen keskuudessa, jotka monessa mielessä olivat vielä hyvin kaukana kehittyneen valtiojärjestelmän yhteiskuntajärjestyksestä ja kristillisten periaatteiden läpikäynnistä ja hienostuneesta Bysantin kulttuurista. Saman pyynnön osoitti Methodiokselle kolmesti Rooman paavi lähettäessään hänet piispana Suur-Määrin slaavien keskuuteen, muinaisen Pannonian hiippakunnan alueelle.

9. Slaavilainen Methodioksen elämäkerta kuvailee seuraavien sanoin ruhtinas Rastislavin lähettiläitensä kautta keisari Mikael III:lle esittämää pyyntöä: "Monet kristityt opettajat ovat tulleet luoksemme Italiasta, Kreikasta ja Germaniasta ja he opettavat meitä eri tavoin. Meillä slaaveilla...ei ole kuitenkaan ketään, joka ohjaisi meitä totuuteen ja opettaisi meitä ymmärrettävällä tavalla." [12] Juuri silloin Konstantinos ja Methodios kutsuttiin lähtemään. Heidän syvästi kristillinen vastauksensa kutsuun tässä tilanteessa ja kaikissa vastaavissa tilanteissa tulee ihailtavalla tavalla näkyviin Konstantinoksen sanoissa keisarille: "Kuinka väsynyt ja ruumiillisesti raihmainen olenkin, lähden iloiten tuohon maahan" [13]; "iloiten lähden kristillisen uskon tähden" [14].

Heidän lähetystehtävänsä totuus ja voima kumpuavat vapauduksen salaisuuden syvyyksistä, ja heidän työnsä evankeliumin levittämiseksi slaavilaiskansojen keskuuteen on tärkeä osa siitä tehtävästä, jonka Vapahtaja uskoi kirkolle aikojen loppuun asti. Se täytti – tietynä aikana ja tietyissä oloissa – Kristuksen sanat, jotka hän ristinsä ja ylösnousemuksensa voimasta sanoi apostoleille: ”Menkää kaikkialle maailmaan ja julistakaa evankeliumi kaikille luoduille” (Mark. 16:15) ja ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni” (Matt. 28:19) Näin tehdessään slaavilaiskansojen julistajat ja opettajat antautuivat pyhän Paavalin apostolisen ihanteen ohjaukseen: ”Te kaikki olette Jumalan lapsia, kun uskotte Kristukseen Jeesukseen. Kaikki te, jotka olette Kristukseen kastettuja, olette pukeneet Kristuksen yllenne. Yhdentekevää, oletko juutalainen vai kreikkalainen, orja vai vapaa, mies vai nainen, sillä Kristuksessa Jeesuksessa te kaikki olette yksi” (Gal. 3:26-28).

Tuntien suurta kunnioitusta ihmisiä kohtaan ja epätsekästä huolta heidän todellisesta hyvästään nämä pyhät veljekset käyttivät voimiaan, viisauttaan, intoaan ja rakkauttaan tuodakseen valoa tuleville uskoville ja samalla osoittaakseen heille sen, mikä on hyvää, ja antaakseen heille kouriintuntuvaa apua sen saavuttamiseen. Tämän tähden he tahtoivat tulla kaikissa suhteissa samanlaisiksi kuin ne, joille he toivat evankeliumia; he halusivat tulla osaksi näitä kansoja ja jakaa heidän osansa kaikessa.

10. Juuri tästä syystä heistä oli luonnollista ottaa selkeä kanta kaikkiin niihin ristiriitoihin, jotka hämmensivät slaavilaisia yhteiskuntia niiden järjestyessä. He ottivat omakseen ne vaikeudet ja ongelmat, jotka olivat väistämättömiä kansoille, jotka puolustivat ominaislaatuaan uuden roomalaisgermaanisen valtakunnan sotilaallista ja kulttuurista painetta vastaan ja jotka pyrkivät torjumaan vieraaksi kokemiaan elämänmuotoja. Tähän liittyi myös tätä laajempien vastakohtaisuuksien alku, joka valitettavasti tuli laajenemaan itäisen ja läntisen kristillisyyden välillä, ja nämä pyhät lähetystyöntekijät joutuivat itse mukaan tähänkin. He onnistuivat kuitenkin aina säilyttämään nuhteettoman oikeaoppisuuden ja pitivät johdonmukaisesti kiinni sekä tradition talletuksesta että evankeliumin julistamisen kohteena olevien kansojen elämän uusista tekijöistä. Tilanteiden ristiriitaisuus oli usein heidän hartioillaan koko epävarman ja tuskallisen moninaisuutensa painolla. Tämä ei kuitenkaan saanut Konstantinosta ja Methodiosta yrittämään koetuksesta vetäytymistä. Väärinkäsitykset, avoin pahantahtoisuus ja Methodioksen osalta jopa vankeuskaan, jonka tämä otti vastaan Kristuksen rakkauden tähden, eivät saaneet kumpaakaan heistä horjumaan sitkeästä päätöksestään auttaa ja palvella slaavilaiskansojen parasta ja yleismaailmallisen kirkon ykseyttä. Tämä oli hinta, joka heidän oli maksettava evankeliumin levittämisestä, lähetysponnistuksista ja rohkeasta uusien elämänmuotojen ja tehokaiden keinojen etsinnästä tuoda hyvää sanomaa slaavilaiskansoille, jotka olivat silloin muotoutumassa.

Evankeliumin levittämisen tähden nämä veljekset – elämäkertatietojen mukaan – ryhtyivät vaikeaan tehtävään kääntää kreikaksi tuntemansa Raamatun tekstit sen slaavilaisen väestön kielelle, joka oli asettunut asumaan heidän oman alueensa ja syntymäkaupunkinsa rajoille asti. Käyttäen hyväkseen omaa kreikan kielen ja kulttuurin tuntemustaan tässä vaikeassa ja epätavallisessa yrityksessä he paneutuivat tutustumaan ja syventymään slaavilaiskansojen kieleen, tapoihin ja perinteisiin tulkiten uskollisesti niissä läsnä olevia ja niiden ilmaisemia inhimillisiä arvoja ja pyrkimyksiä.

11. Voidakseen kääntää evankeliumin totuudet uudelle kielelle heidän oli pyrittävä saamaan hyvä käsitys niiden ihmisten sisäisestä maailmasta, joille he aikoivat julistaa Jumalan sanaa sellaisin kuvin ja käsittein, jotka olisivat näille tuttuja. He ymmärsivät, että heidän lähetystoimintansa onnistumisen olennainen edellytys oli siirtää Raamatun ilmaukset ja kreikalaiset teologiset käsitteet oikealla tavalla hyvin erilaiseen ajattelun ja historiallisen kokemuksen kokonaisuuteen. Kysymyksessä oli uusi katekeesin menetelmä. Sen oikeutuksen osoittamiseksi ja sen arvon puolustamiseksi Methodios, ensin yhdessä veljensä kanssa ja sitten yksin, ei epäröinyt ottaa nöyrästi vastaan kutsua tulla Roomaan, jonka hän sai ensin paavi Nikolaus I:lta vuonna 867 ja sitten paavi Johannes VIII:lta vuonna 879. Kumpikin paavi halusi verrata veljesten Suurmäärissä levittämää opetusta siihen, minkä pyhät apostolit Pietari ja Paavali olivat jättäneet yhdessä pyhien jäännöstenä kunniakkaan muistomerkin kanssa kirkon tärkeimmälle piispanistuimelle.

Konstantinos oli työtovereineen jo aikaisemmin paneutunut luomaan uutta kirjaimistoa, jotta julistettavat ja selitettävät totuudet voitaisiin kirjoittaa slaavin kielellä ja kuulijat voisivat näin täysin käsittää ja ymmärtää ne. Pyrkimys oppia kieltä ja ymmärtää niiden uusien kansojen ajatustapaa, joille he halusivat tuoda uskoa, oli todella heidän lähetyshenkensä arvon mukainen. Esimerkillinen oli myös se päättäväisyys, jolla he sulautuivat ja samastuivat slaavilaiskansojen tarpeisiin ja odotuksiin. Heidän jalo päätöksensä samastua näiden kansojen elämään ja perinteisiin, kunhan ne oli puhdistettu ja valaistu ilmoituksen kautta, tekee Kyrilloksesta ja Methodioksesta todellisia esikuvia kaikille lähetystyötä tekeville, jotka eri aikoina ovat ottaneet vastaan pyhän Paavalin kutsun tulla kaikille kaikeksi pelastaakseen kaikki, ja erityisesti kaikille niille, jotka vanhoista ajoista nykypäivään, Euroopasta Aasiaan ja kaikkiin maanosiin ovat ponnistelleet kääntääkseen Raamatun ja liturgiset tekstit eri kansojen eläville kielille tuodakseen näin heille Jumalan sanan, jonka kunkin kulttuurin oma ilmaisutapa tekee helpommin lähestyttäväksi.

Täydellinen rakkauden yhteys varjelee kirkkoa kaikilta eriseuraisuuden, kansallisen itsekkyyden, rotuennakkoluulojen ja korostuneen kansallismielisyyden muodoilta. Tämän yhteyden tulee ylentää ja jalostaa kaikkia oikeutettuja ihmissydämen luonnollisia tunteita.

IV

HE ISTUTTIVAT JUMALAN KIRKKOA

12. Se slaavien apostolien Kyrilloksen ja Methodioksen toiminnan erityispiirre, jota erityisesti haluan korostaa, on kuitenkin se rauhanomainen tapa, jolla he rakensivat kirkkoa yhtä, pyhää ja yleismaailmallista kirkkoa koskevan näkynsä ohjaamina.

Vaikka slaavilaiset kristityt ovatkin muita enemmän taipuvaisia pitämään pyhiä veljeksiä «sydämeltään slaaveina», he olivat kuitenkin helleenisen kulttuurin ja bysanttilaisen koulutuksen perillisiä, toisin sanoen miehiä, jotka täysin kuuluivat idän kristillisyyden maallisen ja kirkollisen perinnön piiriin.

Jo heidän aikanaan oli alkanut ilmetä joitakin erimielisyyksiä Konstantinopolin ja Rooman välillä ykseyden puutteen tekosyinä, vaikka yhden kristillisen maailman kahden osan välinen valitettava jakautuminen olikin vielä kaukaisessa

tulevaisuudessa. Nämä slaavien apostolit ja opettajat lähtivät Suur-Määriin täynnä sitä perinteiden ja hengellisen kokemuksen rikkautta, joka on luonteenomaista idän kristillisyydelle ja joka tulee erityisen selvästi näkyviin teologisessa opetuksessa ja pyhän liturgian vietossa.

Pyhiä toimituksia oli jo kauan vietetty Bysantin valtakunnan rajojen sisällä olevissa kirkoissa kreikaksi. Monien idän kansalliskirkkojen perinteet, kuten Gruusian ja Syyrian kirkkojen, jotka käyttivät kansankieltä liturgiassaan, olivat kuitenkin hyvin tunnettuja Konstantinopolin valveutuneessa kulttuuripiirissä. Konstantinos Filosofi tunsikin erityisen hyvin tutkimustensa ja niiden monien yhteyksien ansiosta, joita hänellä oli näihin kirkkoihin kuuluviin kristittyihin sekä pääkaupungissa että matkojensa kautta.

Molemmat veljekset tunsivat näiden traditioiden vanhuuden ja oikeutuksen eivätkä siksi epäröineet käyttää slaavin kieltä liturgiassa ja tehdä siitä tehokasta välinettä jumalallisten touuksien välittämiseksi sitä puhuville. He tekivät näin ilman mitään ylemmyyden tai ylivallan henkeä, oikeudenmukaisuuden rakkaudesta ja kehittymässä oleviin kansoihin kohdistuvan selkeän apostolisen innon ajamina.

Kansainvaellusten jälkeen läntinen kristillisuus oli sulattanut vasta saapuneet kansalliset ryhmät alkuperäiseen latinankieliseen väestöön ja ykseyden luomiseksi oli ulottanut kaikkiin latinan kielen, latinalaisen liturgian ja kulttuurin, jotka Rooman kirkko oli välittänyt. Näin saavutettu yhdenmuotoisuus

antoi suhteellisen nuorille ja nopeasti kasvaville yhteisöille tunteen lujuudesta ja eheydestä, joka edisti yhteyden lujittamista niiden kesken ja niiden aseman vahvistumista Euroopassa. On ymmärrettävää, että tällaisessa tilanteessa erilaisuutta voidaan joskus pitää uhkana vielä täyttymättömälle ykseydelle. Voidaan myös ymmärtää, kuinka voimakas on kiusaus poistaa tällainen erilaisuus jopa pakkokeinoja käyttämällä.

13. Niinpä voidaan pitää epätavallisena ja ihailtavana, että pyhät veljekset, jotka tekivät työtään näin monitahoisessa ja arkaluonteisessa tilanteessa, eivät pyrkinet alistamaan julistuksensa kohteina olevia kansoja kreikan kielen ja bysanttilaisen kulttuurin kiistämättömän etevämmyyden tai sen kehittyneen yhteiskunnan tapojen ja elämänmuodon alaisuuteen, jossa he itse olivat varttuneet ja joka väistämättä pysyi heille tuttuna ja rakkaana. Heitä innoitti ajatus uusien uskovien yhdistämisestä Kristuksessa ja siksi he sovelsivat slaavin kieleen bysanttilaisen liturgian runsassisältöiset ja jalostuneet tekstit. Samoin he sovelsivat uusien kansojen luonteenlaatuun ja tapoihin sopiviksi kreikkalais-roomalaisen oikeuden hienopiirteiset ja monimutkaiset asetukset. Tätä sopusointuisuuden ja rauhanomaisuuden ohjelmaa toteuttaessaan Kyrillos ja Methodios kunnioittivat aina lähetystehtävänsä velvoituksia. He tunnustivat kirkolliskokousten kaanoneissaan säätämät perinteiset erioikeudet ja kirkolliset oikeudet. Niinpä he, vaikka he olivatkin itäisen valtakunnan kansalaisia ja Konstantinopolin patriarkaattiin kuuluvia uskovia, katsoivat velvollisuudekseen tehdä tiliä lähetystyöstään Rooman piispalle. Samal-

la tavoin he alistivat hänen päätettäväkseen hyväksymisen antamisen heidän tunnustamalleen ja julistamalleen opinkäsitykselle, slaavin kielellä kirjoittamilleen liturgisille kirjoille ja niille menetelmille, joita he käyttivät näitä kansoja evankelioidessaan.

Ryhdyttyään lähetystehtäväänsä Konstantinopolista saamansa käskyn mukaisesti he halusivat tavallaan saada sille vahvistuksen lähestymällä Rooman apostolista istuinta, kirkon ykseyden näkyvää keskusta.[15] Näin he rakensivat kirkkoa tietoisina sen yleismaailmallisuudesta, siis siitä, että se on yksi, pyhä, katolinen ja apostolinen. Tämä näkyy selvästi ja avoimesti heidän koko toimintatavastaan. Voidaan sanoa, että Jeesuksen ylipapillinen rukous: "Että he kaikki olisivat yhtä" (Joh. 17:21), oli tunnuslauseena heidän lähetystyössään, kuten psalmissa sanotaan: "Kiittäkää Herraa, kaikki kansat! Ylistäkää häntä, kansakunnat!" (Ps. 117:1) Meidän silmissämme heidän apostolintyöllään on myös ekumeenisen kehotuksen kaunopuheisuutta: se on kutsu rakentamaan uudelleen sovituksen rauhassa sitä ykseyttä, joka vakavasti vaurioitui Kyrilloksen ja Methodioksen jälkeisinä aikoina, ja erityisesti idän ja lännen välistä ykseyttä.

Salonikin pyhien veljesten vakaumus siitä, että jokainen paikalliskirkko on kutsuttu rikastamaan katolista täyteyttä omilla lahjoillaan, oli täysin sopusoinnussa heidän evankeliumin mukaisen näkemyksensä kanssa, jonka mukaan yksityisten kristillisten kirkkojen erilaiset elämänolosuhteet eivät milloinkaan voi antaa oikeutusta epäsovulle, erimielisyyksille ja

jakautuneisuudelle yhden ja saman uskon tunnustamisessa ja rakkauden harjoittamisessa.

14. Kuten tiedämme, Vatikaanin II kirkolliskokous opetti, että ekumeenisella liikkeellä ymmärretään ”niitä toimintoja ja aloitteita, joita kirkon erilaisten tarpeiden ja kunkin ajan mahdollisuuksien mukaan tehdään kristittyjen ykseyden edistämiseksi”. [16] Niinpä ei tunnu mitenkään anakronistiselta pitää Kyrillosta ja Methodiosta ekumenian aitoina edelläkävijöinä siksi, että he halusivat tehokkaasti poistaa tai vähentää kaikkia jakautuneisuuksia, todellisia tai vain kuviteltuja, samaan kirkkoon kuuluvien eri yhteisöjen välillä. Se jakautuneisuus, joka valitettavasti on tapahtunut kirkon historian kuluessa ja joka ikävä kyllä edelleen on voimassa, ”on ilmeisessä ristiriidassa Kristuksen tahdon kanssa, se on maailmalle pahennukseksi ja vahingoittaa evankeliumin kaikille luoduille julistamisen pyhää asiaa”. [17]

Molempien veljesten ja erityisesti Methodioksen hänen piispallisen vastuunsa takia tuntema polttava huoli uskon ja rakkauden ykseyden säilyttämisestä toisaalta niiden kirkkojen välillä, joiden jäseniä he olivat, nimittäin Konstantinopolin ja Rooman kirkkojen, ja toisaalta niiden kirkkojen välillä, joita syntyi slaavien maaperältä, oli ja pysyy aina heidän suurena ansionaan. Tämän ansion suuruutta lisää se, että muistetaan heidän työnsä ajoittuvan vuosiin 863-885, jotka olivat kriittisiä vuosia, joina syntyi ja ryhtyi kehittymään vakavaa ja kohtalokasta eripuraa ja katkeraa ristiriitaisuutta idän ja lännen kirkkojen välille. Jakautuneisuus kärjistyi kysymykseen siitä,

mihin Bulgaria, joka juuri oli virallisesti ottanut vastaan kristinuskon, kuului kirkko-oikeudellisesti.

Tänä myrskyisenä aikana, jota leimasivat myös naapureina elävien kristittyjen kansojen väliset aseelliset yhteenotot, Salonikin pyhät veljekset pysyivät tietoisena ja valppaana uskollisina oikealle opetukselle ja täysin yhtä olevan kirkon perinnölle sekä erityisesti niille jumalallisille ja kirkollisille opetuksille [18], joiden varaan kirkon rakenne ja järjestys perustuu vanhojen kirkolliskokousten kaanonien mukaan. Tämä uskollisuus teki heille mahdolliseksi täyttää suuri lähetystehtävänsä ja pysyä täydessä hengellisessä ja kirkko-oikeudellisessa ykseydessä Rooman ja Konstantinopolin kirkkoon ja niihin uusiin kirkkoihin, joita he olivat perustaneet slaavilaiskansojen keskuuteen.

15. Etenkään Methodios ei epäröinyt kohdata väärinkäsityksiä, ristiriitoja ja jopa panettelua ja ruumiillista vainoa ennemmin kuin tinkiä esimerkillisestä kirkollisesta uskollisuudestaan ja pitää kiinni velvollisuuksistaan kristittyinä ja piispana. Näitä velvollisuuksia hänellä oli Bysantin kirkkoa kohtaan, joka oli synnyttänyt hänet ja lähettänyt hänet yhdessä Kyrilloksen kanssa lähetystyöhön. Hänellä oli velvollisuuksia myös Rooman kirkkoa kohtaan, jonka ansiosta hän täytti arkkipiispan tehtävänsä *pro fide* ”pyhän Pietarin maalla” [19]. Samoin hänellä oli velvollisuuksia slaavilaisten alueella kasvavaa kirkkoa kohtaan, jota hän piti omanaan ja vakuutuneena pätevästä oikeuksistaan menestyksekkäästi puolusti kirkollisten ja maallisten viranomaisten edessä suojellen en-

nen kaikkea slaavinkielistä liturgiaa ja niitä perustavia kirkollisia oikeuksia, jotka kuuluvat eri kansakuntien kirkkoille.

Näin toimiessaan hän aina turvautui Konstantinos Filosofin tavoin dialogiin niiden kanssa, jotka vastustivat hänen ajatuksiaan tai sielunhoidollisia aloitteitaan ja jotka herättivät epäilyksiä niiden oikeutuksesta. Näin hän on aina esikuva-
na kaikille niille, jotka kaikkina aikoina pyrkivät poistamaan epäsopua kunnioittaen sen kirkon moninaista täyteyttä, jonka perustajansa Jeesuksen Kristuksen tahdon mukaisesti täytyy aina olla yksi, pyhä, katolinen ja apostolinen. Tämä velvoitus heijastuu täydellisellä tavalla Konstantinopolin II kirkolliskokouksen 150 isän uskontunnustuksessa, joka on kaikkien kristittyjen muuttumaton uskontunnustus.

V

KIRKON KATOLISUUS

16. Erityistä huomiota ei ansaitse vain Kyrilloksen ja Methodioksen julistuksen evankeliumin mukainen sisältö. Tämän päivän kirkolle on myös hyvin vaikuttava ja opettava se katekeettinen ja sielunhoidollinen menetelmä, jota he käyttivät apostolisessa toiminnassaan niiden kansojen keskuudessa, jotka eivät vielä olleet kuulleet pyhiä salaisuuksia vietettävän omalla kielellään eivätkä Jumalan sanaa julistettavan tavalla, joka oli täydellisessä sopusoinnussa heidän oman mielenlaatusensa ja elämänolojensa kanssa.

Me tiedämme, että Vatikaanin II kirkolliskokouksella oli kaksikymmentä vuotta sitten yhtenä päätehtävänä herättää uudelleen kirkon tietoisuus omasta olemuksestaan ja sen innoittaminen sisäisen uudistumisen avulla uusiin lähetyspönistuksiin pelastuksen, rauhan ja kansojen välisen sovun ikuisen sanoman julistamiseksi yli kaikkien niiden rajojen, jotka vielä jakavat planeettaamme, Jumalan, Luojan ja Vapahtajan,

tahdosta koko ihmiskunnan yhteistä asuinsijaa. Ne vaarat, jotka omana aikanamme kerääntyvät maailmamme ylle, eivät voi saada meitä unohtamaan paavi Johannes XXIII:n profee-tallista näkyä. Hän kutsui koolle kirkolliskokouksen varmana siitä, että se voisi valmistella ja käynnistää uuden kevään ja uudelleen syntymisen ajan kirkon elämässä.

Kirkon yleismaailmallisuudesta tämä kirkolliskokous lausui muun muassa seuraavaa: "Uuteen Jumalan kansaan ovat kaikki ihmiset kutsutut. Sen vuoksi tämän kansan on yhtenä ja ainoana pysyen levittävä yli koko maailman ja kautta kaikkien aikakausien. Näin toteutuu Jumalan tahdon mukainen suunnitelma, sillä hän on alussa perustanut ihmissuvun yhdeksi ja päättänyt lopulta koota yhteen hajalleen joutuneet lapsensa (vrt. Joh. 11:52)... Kirkko eli Jumalan kansa ei tätä valtakuntaa levittäessään riistä yhdeltäkään kansalta mitään sen ajallisesta hyvästä. Päinvastoin se edistää ja omaksuu kansojen kykyjä, henkisiä rikkauksia ja tapoja, sikäli kuin nämä ovat hyviä, ja omaksuessaan samalla puhdistaa, voimistaa ja jalostaa niitä... Tämä yleismaailmallinen luonne, joka on ominainen Jumalan kansalle, on Herran itsensä antama lahja... Tämän yleismaailmallisuuden nojalla yksityiset osat tuovat omat lahjansa muille osille ja koko Kirkolle." [20]

17. Pelkäämättä ristiriitaa voimme sanoa, että tämä samalla perinteinen ja äärimmäisen ajanmukainen näkemys kirkon katolisuudesta vastaa erityisellä tavalla sitä teologista ja sielunhoidollista näkemystä, joka innoitti Konstantinos Filosofin ja Methodioksen apostolista ja lähetystyötä ja kannatti heidän

toimintaansa slaavilaiskansojen parissa. Tämän näkemyksen mukaan kaikilla maailman kielillä vietettävät liturgiat sinfonian tavoin yhdistyvät yhdeksi ainoaksi liturgiaksi tai lukemattomien joukkojen äänet yhtyvät soinnukkaaksi kuoroksi, joka lukemattomin vaihteluin, sävyin ja soinnuin kohoaa Jumalan ylistykseksi maapallon joka osasta, historian kaikkina hetkinä.

Pyhä Kyrillos puolusti Venetsiassa rohkeasti tätä näkemystä sellaisten kirkollisen maailman edustajien edessä, joilla oli varsin suppea kuva kirkosta ja jotka vastustivat Kyrilloksen ajatusta. Hän osoitti, että monet kansat olivat jo aikaisemmin ottaneet käyttöön ja käyttivät nyt liturgiaa, joka oli laadittu ja jota vietettiin heidän omalla kielellään, kuten armenialaiset, persialaiset, abaskit, gruusialaiset, sukdit, gootit, avaarit, tirsit, kasaarit, arabit, koptit, syyrialaiset ja monet muut.[21]

Muistuttaen kuulijoitaan siitä, että Jumala antaa auringon koittaa ja sateen langeta erotuksetta kaikille ihmisille, hän sanoi: "Eivätkö kaikki hengitä ilmaa samalla tavalla? Kuitenkaan te ette häpeä sitä, että määrääte vain kolme kieltä (heprean, kreikan ja latinan) ja päätätte, että kaikkien muiden kansojen ja rotujen tulee jäädä sokeiksi ja kuuroiksi! Sanokaa minulle: oletteko tätä mieltä siksi, että pidätte Jumalaa niin heikkona, ettei hän pysty sitä sallimaan, vai niin kateellisena, ettei hän halua sallia sitä?"[22] Kyrillokselle esitettyihin historiallisiin ja loogisiin perusteluihin hän vastasi viittaamalla Raamatun antamaan innoitettuun perustukseen: "Jokaisen kielen on tunnustettava Isän Jumalan kunniaksi: "Jeesus

Kristus on Herra” (Fil. 2:11) [23], ”Koko maa kumartuu eteesi, koko maa laulaa kiitostasi ja ylistää nimeäsi” (Ps. 66:4) [24], ”Kiittäkää Herraa, kaikki kansat, ylistäkää häntä, kansakunnat” (Ps. 117:1) [25].

18. Kirkko on katolinen myös siksi, että se pystyy tuomaan esiin jokaisessa inhimillisessä yhteydessä sen ilmoitetun totuuden, jonka se on säilyttänyt loukkaamattomana jumallaiselta sisällöltään tuodakseen sen kosketuksiin jokaisen ihmisyksilön ja kaikkien kansojen ylevien ajatusten ja oikeudenmukaisten odotusten kanssa. Lisäksi se koko hyvyyden perintö, jonka jokainen sukupolvi jättää jälkimaailmalle, muodostaa yhdessä elämän kallisarvoisen lahjan kanssa ikään kuin suunnattoman ja monivärisen joukon osasia, joista yhdessä muodostuu Kaikkivaltiaan elävä mosaiikki. Hän itse näyttäytyy kaikessa loistossaan vasta paruusian hetkellä.

Evankeliumi ei johda köyhtymiseen tai häviämiseen niiden seikkojen kohdalla, jotka jokainen ihminen, kansa, kansakunta ja kulttuuri kautta historian tunnustaa ja toteuttaa hyvytenä, totuutena ja kauneutena. Päinvastoin, se pyrkii omaksumaankin kehittämään näitä arvoja: elämään ne todeksi avosydämisesti ja iloiten sekä täydellistämään ne ilmoituksen salatessa ja jalostavassa valossa.

Katolisuuden kouriintuntuva ulottuvuus, jonka Herra Kristus on piirtänyt kirkon omaan olemukseen, ei ole paikalleen pysähtynyttä, historian ulkopuolista ja lattean yhdenmuotoista. Se kumpuaa esiin ja kehittyy joka päivä uudessa hah-

mossa kaikkien niiden yksimielisestä uskosta, jotka uskovat kolmiyhteiseen Jumalaan, jonka Jeesus Kristus on ilmoittanut ja jota kirkko julistaa pyhän Hengen voimasta. Tämä ulottuvuus nousee luonnostaan veljelliselle rakkaudelle ominaisesta keskinäisestä kunnioituksesta jokaista ihmistä ja jokaista kansakuntaa kohtaan – pientä ja suurta – ja uskonveljien ominaisuuksien ja oikeuksien vilpittömästä tunnustamisesta.

19. Kirkon katolisuus tulee näkyviin kaikkien aktiivisena yhteisvastuuna ja avosydämisenä yhteistyönä yhteisen hyvän toteuttamiseksi. Kirkko toteuttaa kaikkialla yleismaailmallisuuttaan hyväksymällä, yhdistämällä ja ylentämällä kaikkia todellisia inhimillisiä arvoja sille ominaisella tavalla, äidillistä rakkautta osoittamalla. Samalla se pyrkii kaikissa oloissa ja historiallisissa tilanteissa voittamaan Jumalalle jokaisen ihmisen yhdistääkseen hänet toisiin ja Jumalan totuuteen ja rakkauteen.

Kaikilla yksilöillä, kansoilla ja kulttuureilla on oma osansa ja sijansa Jumalan suunnitelmassa ja pelastuksen historiassa. Tämä oli pyhien veljesten ajatus: ”armollinen ja laupias” (Ps. 112:4, Joel 2:13) Jumala, joka ”tahtoo, että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden” (1. Tim. 2:4), ei salli ihmiskunnan sortua heikkouteen ja tuhoutua ja näin langeta pahan kiusaukseen. Vuosi vuodelta ja kaikkina aikoina hän ei lakkaa jakamasta meille moninaista armoaan, samalla tavoin alusta aina tähän päivään asti: ensin patriarkkojen ja isien kautta, heidän jälkeensä profeettojen kautta ja sitten apostolien, marttyyrien, oikeudenmukaisten miesten ja opettajien kautta, jotka hän valitsee tämän myrskyisen elämän keskeltä.[26]

20. Evankeliumin sanomaa, jonka Kyrillos ja Methodios käänsivät slaavilaiskansoja varten ammentaen viisaasti kirkon aarreatasta "uutta ja vanhaa" (Matt. 13:52), julistettiin saarnoin ja opetuksin ikuisten totuuksien mukaisesti ja samalla soveltaen sitä todelliseen historialliseen tilanteeseen. Näiden pyhien lähetysponnistusten ansiosta slaavilaiskansat saattoivat ensi kertaa ymmärtää kutsumuksensa osallistua pyhän Kolminaisuuden ikuiseen suunnitelmaan, koko maailman pelastuksen suunnitelmaan. Samalla he myös ymmärsivät tehtävänsä palvella koko ihmiskuntaa, jonka Isä Jumala on luonut, Vapahtaja, Poika, pelastanut ja jota pyhä Henki valaisee. Tämän julistuksen ansiosta, jonka kirkon viranomaiset (Rooman piispat ja Konstantinopolin patriarkat) asianmukaisesti hyväksyivät, slaavit saattoivat tuntea, että hekin muiden maan kansojen kanssa olivat sen lupauksen jälkeläisiä ja perillisiä, jonka Jumala antoi Abrahamille (vrt. 1. Moos. 15:1-21). Tällä tavoin slaavit pyhän Methodioksen luoman kirkollisen järjestyksen ansiosta ja tietoisina kristillisestä olemuksestaan ottivat heille määrätyn sijan kirkossa, joka nyt oli syntynyt myös tähän Euroopan osaan. Tästä syystä heidän nykyiset jälkeläisensä muistavat aina kiitollisina häntä, josta tuli yhdyside, joka liittää heidät uuden ja vanhan liiton jumalallisen ilmoituksen suurten sanansaattajien ketjuun: "Kaiken tämän jälkeen armollinen Jumala herätti meidän omana aikanamme hyvän työnsä ja oman kansamme tähden, josta kukaan ei koskaan ollut välittänyt, opettajamme, pyhän Methodioksen, jonka hyveitä ja taisteluja me punastumatta vertaamme näiden Jumalalle otollisten miesten tekoihin." [27]

VI

EVANKELIUMI JA KULTTUURI

21. Salonikin veljekset eivät olleet vain kristinuskon vaan myös Bysantin jatkaman muinaisen Kreikan kulttuurin perillisiä. Jokainen tietää, kuinka tärkeä tämä perintö on koko Euroopan kulttuurille ja suoraan tai välillisesti koko maailman kulttuurille. Heidän evankelioimistyönsä pioneereina slaavilaiskansojen asuttamalla alueella tarjoaa esikuvan sekä sille, mitä tänään kutsutaan ”inkulturaatioksi” – evankeliumin toteuttamiseksi alkuperäisten kulttuurien keskuudessa – että näiden kulttuurien johdattamiselle kirkon elämään.

Toteuttaakseen evankeliumin niiden kansojen alkuperäisen kulttuurin piirissä, joille he julistivat evankeliumia, Kyrillos ja Methodios huolehtivat erityisen ansiokkaasti tämän kulttuurin hahmottamisesta ja kehittämisestä. Tämä koskee oikeastaan useampia kulttuureita. Kaikkien slaavilaiskansojen kulttuurit ovat todellakin ”alkunsa” tai kehityksensä velkaa Salonikin veljesten työlle. Luovan ja nerokkaan slaavin kielen

kirjaimiston kehittämisenä ansiosta veljekset antoivat ratkaisevan panoksen kaikkien slaavilaiskansojen kulttuurille ja kirjallisuudelle.

Kyrilloksen ja Methodioksen oppilaineen suorittaman pyhien kirjojen käännöstyön ansiosta liturginen slaavin kieli sai sellaisia ulottuvuuksia ja kulttuurista arvoa, että siitä tuli usean sadan vuoden ajaksi kirkollisen kielen lisäksi virallinen ja kirjallisuuden kieli ja jopa käyttökieli useimpien slaavilaiskansojen sivistyneistön keskuudessa, erityisesti itäiseen riitukseen kuuluneiden slaavien joukossa. Sitä käytettiin myös Krakovan Pyhän ristin kirkossa, jonne slaavilaiset benediktiinit olivat asettuneet. Siellä julkaistiin ensimmäiset tällä kielellä painetut liturgiset kirjat. Tähän päivään asti se on ollut myös kieli, jota käytetään Konstantinopolin riituksen slaavilaisten idän kirkkojen bysanttilaisessa liturgiassa, niin katolisten kuin ortodoksistenkin, Itä- ja Kaakkois-Euroopassa samoin kuin monissa Länsi-Euroopan maissa. Sitä käytetään myös Kroatian katolilaisten roomalaisessa liturgiassa.

22. Idän riitukseen kuuluvien slaavien historiallisessa kehityksessä tällä kielellä on ollut samanlainen asema kuin latinalla lännessä. Se säilytti asemansa kauemmin kuin latina – osittain aina 1800-luvulle – ja sillä oli latinaa suurempi vaikutus kansallisten kirjakielten muotoutumiseen, mikä johtuu sen läheisestä sukulaisuudesta niihin.

Nämä ansiot kaikkien slaavilaiskansojen kulttuurin suhteen saavat aikaan sen, että pyhän Kyrilloksen ja Methodioksen

tekemä evankeliumin julistamisen työ on tiettyssä mielessä jatkuvasti läsnä näiden kansojen ja kansakuntien historiassa ja elämässä.

VII

KRISTILLISEN VUOSITUHANNEN MERKITYS JA VAIKUTUS SLAAVILAISESSA MAAILMASSA

23. Kyrilloksen ja Methodioksen apostolista ja lähetystoimintaa, joka sijoittuu 800-luvun jälkipuoliskolle, voidaan pitää ensimmäisenä tehokkaana evankeliointina slaavien keskuudessa.

Tämä toiminta ulottui eri alueille vaihtelevassa määrin ja keskittyi pääasiassa silloisen Suur-Määrin valtiolliselle alueelle. Siihen sisältyivät lähinnä ne seudut, jotka kuuluivat hiippakuntaan, jonka paimenenä Methodios toimi, nimittäin Määri, Slovakia ja Pannonia (viimeksi mainittu on osa nyky-Unkaria). Tämän apostolisen toiminnan laajempaan vaikutuspiiriin, jossa Methodioksen kouluttamat lähetystyöntekijät toimivat, kuuluivat muut länsislaavien ryhmät, erityisesti Böömin alueella. Premyslidién sukuun kuulunut Böömin ensimmäinen historiallinen ruhtinas Bozyvoj (Bo-

rivoj) kastettiin todennäköisesti slaavilaisen riituksen mukaisesti. Methodioksen työn vaikutus ulottui myöhemmin serbialais-lusatialaisiin heimoihin ja Etelä-Puolan alueelle. Suur-Määrin valtakunnan hajoamisen jälkeen (noin vuonna 905 tai 906) latinalainen riitus otti slaavilaisen riituksen paikan ja Böömi tuli kirkollisesti kuulumaan Regensburgin piispan ja Salzburgin metropoliittakunnan alaisuuteen. On kuitenkin syytä huomata, että vielä 900-luvun puolivälissä, pyhän Venceslauksen aikana, molempien riitusten elementit olivat voimakkaasti toisiinsa liittyneinä ja molemmat kielet, slaavi ja latina, elivät rinnakkain liturgiassa. Kristinuskon levittäminen kansan keskuuteen ei olisi ollut mahdollista ilman kansankielen käyttöä. Tämä perustus oli myös välttämätön kristillisen kielenkäytön kehittymiselle Böömissä ja myöhemmin Puolassa. Methodioksen elämäkerta on varhaisin historiallinen lähde Veikselin ruhtinaista ja näin yhdestä Puolan heimosta. [28] Riittävien asiatietojen puuttuessa tähän tietoon ei voida liittää slaavilaista riitusta noudattavan kirkollisen järjestyksen perustamista Puolan alueelle.

24. Vuonna 966 tapahtunut Puolan kaste sen ensimmäisen historiallisen hallitsijan, Mieszkon, persoonassa, joka solmi avioliiton böömiläisen ruhtinatar Dubravkan kanssa, tapahtui ensi sijassa Böömin kirkon kautta. Tätä tietä kristinusko saavutti latinalaisessa muodossa Puolan Roomasta. Tosi-asiaksi jää kuitenkin, että kristinuskon alku Puolassa liittyy tavallaan niiden veljesten työhön, jotka olivat kotoisin kaukaisesta Salonikista.

Balkanin niemimaan slaavien keskuudessa pyhien veljesten työ kantoi hedelmää hyvin näkyvällä tavalla. Heidän apostolaattinsa ansiosta Kroatiaan jo jonkin aikaa aikaisemmin saapunut kristinusko lujittui.

Kyrilloksen ja Methodioksen lähetystyö vahvistui ja kehittyi merkittävästi Bulgariassa ensi sijassa heidän oppilaittensa kautta, jotka oli karkotettu alkuperäiseltä työalaltaan. Pyhän Clemens Okhridalaisen ansiosta tänne syntyi elinvoimaisia luostarielämän keskuksia, ja kyrillinen kirjaimisto kehittyi erityisesti juuri täällä. Täältä käsin myös kristinusko levisi muille alueille, kunnes se naapurimaan, Romanian, kautta ulottui Kiovan muinaiseen valtakuntaan ja edelleen Moskovasta itään. Muutamana vuoden kuluttua, tarkemmin sanottuna 1988, vietetään Kiovan suuriruhtinaan, pyhän Vladimirin, kasteen tuhatvuotismuistoa.

25. Jo varhain slaavilaiskansojen perhe onkin ansaitusti tunnustanut pyhän Kyrilloksen ja Methodioksen sekä kristillisen uskonsa että kulttuurinsa isiksi. Vaikka monilla edellä mainituilla alueilla olikin käynyt erilaisia lähetystyöntekijöitä, suurin osa slaavilaisväestöstä piti vielä 800-luvulla kiinni pakanallisista tavoistaan ja uskomuksistaan. Vain Kyrilloksen ja Methodioksen viljelemillä tai viljelyyn valmistamilla mailla kristinusko lopullisesti juurtui slaavien historiaan seuraavalla vuosisadalla.

Heidän työnsä merkitsi ainutlaatuista panosta Euroopan yhteisten kristillisten juurten kehittymiselle. Lujuutensa ja elin-

voimansa ansiosta nämä juuret ovat kaikkein kestävimpiä kiintopisteitä, joita mikään vakavasti otettava yritys rakentaa uudella ja merkittäväällä tavalla maanosamme ykseyttä ei voi jättää huomiotta.

Slaavien yhdentoista kristillisen vuosisadan jälkeen voimme selvästi nähdä, että Salonikin veljesten perintö on ja pysyy syvempänä ja voimakkaampana slaaveja yhdistävänä tekijänä kuin mikään heitä erottava. Molemmat kristilliset perinteet – Konstantinopolista lähtenyt itäinen ja Roomasta lähtenyt läntinen – syntyivät yhden kirkon helmasta, vaikka niihin vaikuttikin erilainen kulttuuriympäristö ja tapa lähestyä samoja ongelmia. Kun tämän erilaisuuden lähtökohta ymmärretään oikein ja kun sen arvo ja merkitys tunnustetaan, se voi vain rikastaa Euroopan kulttuuria ja sen hengellistä perintöä ja myös tulla asianmukaiseksi perustaksi kaivatulle henkiselle uudistukselle.

26. Aina 800-luvulta lähtien, jolloin uusi järjestys oli synty-mässä kristityssä Euroopassa, pyhä Kyrillos ja Methodios ovat julistaneet meille sanomaa, joka selvästikin on hyvin merkittävä myös omalle ajallemme. Monien monitahoisten uskonnollisten, kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja kansainvälisten ongelmien takia etsimme olennaista ykseyttä, joka toteutuisi erilaisten tekijöiden todellisena yhteytenä. Näiden kahden evankeliuminjulistajan luonteenomaisena piirteenä voidaan katsoa olleen heidän rakkautensa niin idässä kuin lännessä elävän yleismaailmallisen kirkon yhteyttä kohtaan. Tämän yleisen kirkon piirissä he erityisesti rakastivat sitä pai-

kalliskirkkoa, joka oli syntymässä slaavilaiskansojen keskuuteen. He kutsuvat näin oman aikamme kristittyjä ja kaikkia ihmisiä rakentamaan keskinäistä yhteyttä.

Lähetystoiminnan erityisalueella Kyrilloksen ja Methodioksen esimerkki on kuitenkin vielä arvokkaampi. Lähetystyö on kirkon olennainen tehtävä, joka tänään on erityisen polttava edellä mainitussa kulttuuriin sopeuttamisen muodossa. Veljekset toteuttivat tehtävänsä kunnioittaen kaikessa slaavilaiskansojen keskuudessa jo elävää kulttuuria. Tämän lisäksi he hengellisen elämän ohessa myös tukivat ja avarsivat ansiokkaasti ja väsymättä kulttuurin kehitystä. Samalla tavoin myös tänään vanhat kirkot voivat ja niiden tulee auttaa nuoria kirkkoja ja kansoja kypsymään omassa ominaislaadussaan ja kehittämään sitä.[29]

27. Kyrillos ja Methodios ovat ikään kuin yhdysside tai hengellinen silta idän ja lännen perinteiden välillä, jotka yhdessä muodostavat yleismaailmallisen kirkon yhden suuren tradition. Meille he ovat myös idän ja lännen sisarkirkkojen välisten ekumeenisten pyrkimysten esitaistelijoita ja suojelijoita. Kuten Barissa käydessäni sanoin, täydellisessä yhteydessä toteutuva näkyvä ykseys, jota rakennetaan rukouksen ja dialogin avulla, ei merkitse toisen perinteen sulauttamista tai liittämistä toiseen.[30] Ykseys merkitsee Pyhän Hengen meille suomaa kohtaamista totuudessa ja rakkaudessa. Persoonallisuudellaan ja työllään Kyrillos ja Methodios herättävät kaikissa kristityissä suuren yhteyden ja idän ja

lännen sisarkirkkojen välisen ykseyden kaipauksen.[31] Kirkon katolisuuden kannalta jokaisella kansalla ja jokaisella kulttuurilla on oma tehtävänsä pelastuksen yleismaailmallisessa suunnitelmassa. Jokaisen paikallisen perinteen ja jokaisen paikalliskirkon tulee olla avoin ja tarkkaavainen toisia kirkkoja ja perinteitä kohtaan ja samalla yleismaailmallista ja katolista yhteyttä kohtaan. Jos ne sulkeutuvat itseensä, ne ovat vaarassa köyhtyä.

Omaa armolahjaansa toteuttamalla Kyrillos ja Methodios antoivat ratkaisevan panoksen Euroopan rakentumiselle niin kristillisenä, uskonnollisena yhteisönä kuin myös yhteiskunnallisena ja kulttuurisena yhteenliittymänä. Tänäankään ei ole olemassa mitään muuta keinoa jännitysten voittamiseksi ja sen jakautuneisuuden ja vastakohtaisuuden korjaamiseksi, joka niin Euroopassa kuin koko maailmassa uhkaa johtaa elämän ja arvojen kauhistavaan tuhoon. Kristittynä eläminen merkitsee tänään yhteyden rakentamista kirkossa ja yhteiskunnassa. Tämä edellyttää avoimuutta muita kohtaan, keskinäistä ymmärtämystä ja valmiutta olla yhteistyössä kulttuuristen ja henkisten voimavarojen avokätisessä vaihtamisessa.

Ihmiskunnan nykyisiä peruspyrkimyksiä on löytää jälleen koko maailman tasolla ihmisen arvoiseen elämään kuuluva ykseys ja yhteys. Kirkko, joka tietää olevansa pelastuksen ja ihmiskunnan ykseyden yleismaailmallinen merkki ja sakramentti, julistaa olevansa valmis täyttämään tämän tehtävänsä, jonka "aikamme olosuhteet tekevät entistä pakottavam-

maksi, jotta kaikki ihmiset, joita nykyään liittävät toisiinsa entistä kiinteämmin erilaiset sosiaaliset, tekniset ja kulttuuriset siteet, saavuttaisivat myös täydellisen ykseyden Kristuksessa” [32].

VIII

PÄÄTTEEKSI

28. Niinpä on paikallaan, että kirkko viettää juhlallisesti ja iloiten niiden yhdentoista vuosisadan muistoa, jotka ovat kuluneet ensimmäisen Roomassa slaavilaiskansoja varten vihityn arkkiepiispan, Methodioksen, ja hänen veljensä Kyrilloksen apostolisen työn päättymisestä, ja muistaa näiden kansojen astumista pelastushistorian näyttämölle ja niiden Euroopan kansojen joukkoon, jotka edeltävien vuosisatojen aikana olivat jo ottaneet vastaan evankeliumin sanoman. Jokainen ymmärtää, kuinka syvästi onnellisena minä osallistun tähän viettoon ensimmäisenä slaavilaiskansojen poikana, joka lähes kahden tuhannen vuoden aikana on kutsuttu sille piispanistuimelle, joka kerran kuului Pietarille tässä Rooman kaupungissa.

29. "Sinun käsiisi minä annan henkeni." Me tervehdimme pyhän Methodioksen kuoleman 1100-vuotismuistoa näillä samoilla sanoilla, jotka – hänen slaavinkielisen elämäkertan-

sa mukaan [33] – hän lausui ennen kuolemaansa, jolloin hän valmistautui liittymään isiensä joukkoon uskossa, toivossa ja rakkaudessa: patriarkkojen, profeettojen, apostolien, kirkon opettajien ja marttyyrien. Hengen armolahjan ylläpitämällä sanojen ja elämän todistuksellaan hän antoi esimerkin kutsu-
muksesta, joka ei ollut hedelmällinen vain hänen omalla vuosisadallaan vaan myös seuraavina vuosisatoina ja erityisesti omana aikanamme.

Hänen autuas ”edesmenonsa” keväällä 885 Kristuksen ihmiseksi tulemisesta (bysanttilaisen ajanlaskun mukaan vuonna 6393 maailman luomisesta) tapahtui aikana, jolloin Konstantinopolin ylle kerääntyi levottomuuden pilviä ja vihamieliset jännitykset uhkasivat yhä enemmän kansojen rauhaa ja elämää ja jopa sitä kristillisen veljeyden ja yhteyden pyhää sidettä, joka yhdistää idän ja lännen kirkot.

Pyhän Methodioksen oppilaat osoittivat kuolleelle paimenelleen juhlallista kunnioitusta hänen tuomiokirkossaan, joka oli täynnä eriheimoisia uskovia, siitä pelastuksen, rauhan ja sovituksen sanomasta, jonka hän oli tuonut ja jolle hän oli omistanut elämänsä. He viettivät pyhää palvelusta latinaksi, kreikaksi ja slaaviksi [34] palvelen Jumalaa ja kunnioittaen sen kirkon ensimmäistä arkkipiispaa, jonka hän oli perustanut slaavien keskuuteen, ja jolle Methodios ja Kyrillos olivat julistaneet evankeliumia heidän omalla kielellään. Tämä kirkko kasvoi yhä vahvemmaksi, kun se paavin nimenomaisella suostumuksella sai kotimaisen hierarkian, jonka juuret olivat apostolisessa seuraannossa

ja joka pysyi uskon ja rakkauden yhteydessä sekä Rooman että Konstantinopolin kirkkoon, josta lähetystyö slaavien keskuudessa oli alkanut.

Kun nyt on kulunut yksitoista vuosisataa Methodioksen kuolemasta, haluan olla edes hengessä läsnä Velehradissa, jossa kaitselmus näyttää suoneen hänen päättää apostolisen elämänsä:

– haluan myös pysähtyä Rooman Pyhän Clemensin basilikassa, jonne pyhä Kyrillos on haudattu;

– ja näiden veljesten, slaavien apostolien haudoilla tahdon erityisen rukouksen avulla uskoa pyhän Kolminaisuuden huomaa heidän hengellisen perintönsä.

30. *”Sinun käsiisi minä uskon...”*

Suuri Jumala, yksi Kolminaisuudessa, minä uskon huomaasi slaavilaiskansojen uskon perinnön: suojele ja siunaa tätä työtäsi!

Kaikkivaltias Isä, muista hetkeä, jolloin sinun tahtosi mukaisesti ”aikojen täyttymys” koitti näille kansoille ja kansakunnille ja Salonikin pyhät lähetysaarnajat täyttivät uskollisesti sen käskyn, jonka Poikasi, Jeesus Kristus, oli uskonut apostoleilleen. Apostolien ja heidän seuraajiensa jalanjäljissä he toivat slaavien asuttamiin maihin evankeliumin valon ja pelastuksen ilosanoman. Läsnäolollaan he antoivat todistuksen siitä, että

– sinä olet ihmisen Luoja, että sinä olet meidän Isämme ja sinussa me kaikki olemme veljiä;

– Pojan, sinun ikuisen Sanasi, kautta sinä olet lahjoittanut olemassaolon kaikelle olevalle ja kutsunut ihmiset osallisiksi ikuisesta elämästäsi;

– sinä olet niin rakastanut maailmaa, että soit sille lahjaksi ainosyntyisen Poikasi, joka meidän ihmisten ja meidän pelastuksemme tähden astui alas taivaasta ja Pyhän Hengen voimasta tuli lihaksi Neitsyt Marian kohdussa ja tuli ihmiseksi;

– lopulta sinä lähetit voiman ja lohdutuksen Hengen, jotta jokainen Kristuksen vapahtama ihminen saisi hänessä lapsuuden arvon ja tulisi niiden pettämättömien lupausten perilliseksi, jotka olet antanut ihmiskunnalle!

Sinun luomissuunnitelmasi, Isä, joka huipentuu vapahdukseen Kristuksessa, koskettaa elävää ihmistä ja sulkee piiriinsä hänen koko elämänsä ja kaikkien kansojen historian.

Isä, suo se, mitä koko kirkko tänään sinulta anoo, ja suo myös, että ne kansat ja kansakunnat, jotka Salonikin pyhien veljesten apostolintyön ansiosta ovat saaneet tuntea ja ottaa vastaan sinut, tosi Jumalan, ja ovat kasteen kautta astuneet sinun lastesi pyhään yhteyteen, voisivat yhä esteettä innokkaasti ja luottavasti hyväksyä tämän evankeliumin ohjelman ja toteuttaa kaikkia inhimillisiä mahdollisuuksiaan heidän opetuksensa pohjalta!

– Suo heidän seurata omantuntonsa mukaisesti sinun äänesi kutsua sillä tiellä, joka heille näytettiin ensi kerran yksitoista vuosisataa sitten!

– Suo, ettei kukaan koskaan pitäisi heidän jäsenyyttään sinun Poikasi valtakunnassa ristiriitaisena heidän maallisen koti-
maansa parhaan kanssa!

– Suo heidän kantaa sinulle kiitosta niin yksityisessä kuin julkisessa elämässään!

– Suo heidän elää totuudessa, rakkaudessa ja oikeudenmukaisuudessa ja nauttia sitä messiaanista rauhaa, joka sulkee piiriinsä ihmisyydämet, yhteisöt, maan ja koko maailman-
kaikkeuden!

– Suo, että heillä tietoisina arvostaan ihmisinä ja Jumalan lapsina olisi voimaa voittaa kaikki viha ja torjua paha hyvällä!

Pyhä Kolminaisuus, suo myös, että koko Eurooppa näiden pyhien veljesten esirukousten kautta tuntisi yhä voimakkaammin kristillisen uskonnollisen ykseyden ja kaikkien sen kansojen veljellisen yhteyden tarpeen, jotta – kun väärinkäsitykset ja keskinäinen epäluottamus on voitettu ja kun aatteelliset ristiriidat on yhteisen totuuden tuntemisen kautta sovitettu – se voisi olla koko maailmalle esimerkkinä oikeudenmukaisesta ja rauhanomaisesta rinnakkaiselosta keskinäisessä kunnioituksessa ja loukkaamattomassa vapaudessa.

31. Siksi tahdon uskoa sinun huomaasi, Jumala, kaikkivaltias Isä, Jumala, Poika joka lunastit maailman, Jumala, Henki joka ylläpidät ja opetat kaiken pyhyiden, koko eilisen, tämän ja huomisen päivän kirkon niin Euroopassa kuin kautta koko maailman. Sinun käsiisi minä uskon tämän yhden rikkauden, joka koostuu monista erilaisista lahjoista, uusista ja vanhoista, jonka lukemattomat poikasi ja tyttäresi ovat kantaneet yhteiseen aarreaittaansa.

Koko kirkko kiittää sinua, joka kutsuit slaavilaiskansat uskon yhteisöön, tästä perinnöstä ja siitä panoksesta, jonka ne ovat antaneet yhteiseen rikkauteemme. Slaavilaista alkuperää oleva paavi kiittää sinua tästä erityisesti. Suo, ettei tämä panos koskaan lakkaisi rikastuttamasta kirkkoa, Euroopan mannerta ja koko maailmaa! Älköön se koskaan kadotko Euroopasta ja koko nykymaailmasta! Älköön se koskaan kadotko aikalaistemme muistista! Me haluamme hyväksyä kokonaisuudessaan kaiken alkuperäisen ja pätevän, jonka slaavilaiskansat ovat antaneet ja antavat edelleen kirkon ja ihmiskunnan henkiseen perintöön. Tietoisena tästä yhteisestä aarteesta koko kirkko ilmaisee henkisen yhteisvastuunsa niiden kanssa ja vahvistaa oman vastuunsa evankeliumista ja siitä pelastuksen työstä, jota se on kutsuttu täyttämään tänäänkin koko maailmassa, aina maan ääriin asti. On olennaisen tärkeää palata menneisyyteen, jotta voitaisiin ymmärtää sen valossa nykypäivän todellisuutta ja arvioida huomista. Kirkon tehtävähän on aina suuntautunut tulevaisuuteen horjumattomassa toivossa.

32. Tulevaisuus! Kuinka täynnä se inhimillisin silmin katsotuna onkin uhkaa ja epävarmuutta, me kuitenkin jätämme sen luottavasti sinun käsiisi, taivaallinen Isä, ja pyydämme sen puolesta esirukouksia sinun Poikasi ja kirkon äidiltä, apostoleiltasi Pietarilta ja Paavalilta, pyhältä Benedictukselta, Kyrillokselta ja Methodiokselta, Augustinukselta, Bonifatiukselta ja kaikilta muilta Euroopassa evankeliumia julistaneilta, jotka uskossa, toivossa ja rakkaudessa vahvoina ovat julistaneet isillemme sinun pelastustasi ja rauhaasi ja hengellisen kylvötyön vaivojen keskellä ovat aloittaneet rakkauden kulttuurin ja sen uuden järjestyksen rakentamisen, joka perustuu sinun pyhään lakiisi ja armosi apuun. Tämä sinun armosi antaa aikojen lopulla uuden elämän koko luomakunnalle ja kaikille ihmisille taivaallisessa Jerusalemissa. Aamen!

Teille, rakkaille veljilleni ja sisarilleni, annan apostolisen siunaukseni.

*Roomassa, pyhän Pietarin luona, 2. kesäkuuta,
pyhän Kolminaisuuden juhlapyhänä, vuonna 1985,
paaviuteni seitsemäntenä vuonna.*

Joannes Paulus II

VIITTEET

- [1] Johannes Paavali II, apostolinen kirje *Egrediae virtutis* (31. joulukuuta 1980): AAS 73 (1981), 258-262.
- [2] Leo XIII, kiertokirje *Grande munus* (30. syyskuuta 1880): *Leonis XIII Pont. Max. Acta*, II, s. 125-137; vrt. myös Pius XI, kirje *Quod S. Cyrillum* (13. helmikuuta 1927) Serbien, kroaattien ja sloveenien kuningaskunnan ja Tsekkoslovakian tasavallan arkkipiispoille ja piispoille: AAS 19 (1927), 93-96; Johannes XXIII, apostolinen kirje *Magnifici eventus* (11. toukokuuta 1963) slaavilaisten kansakuntien prelaateille: AAS (1963), 434-439; Paavali VI, apostolinen kirje *Antiquae nobilitatis* (2. helmikuuta 1969) pyhän Kyrilloksen kuoleman 1100-vuotismuiston johdosta: AAS 61 (1969), 137-149.
- [3] Paavali VI, apostolinen kirje *Pacis nuntius* (24. lokakuuta 1964): AAS 56 (1964), 965-967.
- [4] Vrt. *Magnae Moraviae Fontes Historici*, t. III, Brno 1969, s. 197-208.
- [5] Vain muutamissa slaavilaisissa maissa juhlaa vietetään edelleen 7. heinäkuuta.
- [6] Vrt. *Vita Constantini VIII*, 16-18: *Constantinus et Methodius Thessalonicenses*, *Fontes, recensuerunt et illustraverunt Fr. Grivec et Fr. Tomšič* (Radovi Staroslavenskog Instituta, Knjiga 4, Zagreb 1960), s. 184.
- [7] Vrt. *Vita Constantini XIV*, 2-4: ed. cit., s. 199s.
- [8] *Vita Methodii VI*, 2-3: ed. cit., s. 225.
- [9] Vrt. *Magnae Moraviae Fontes Historici*, t. III, Brno 1969, s. 197-208.
- [10] *Vita Methodii VIII*, 1-2: ed. cit., s. 225.
- [11] *Vita Methodii XVII*, 13: ed. cit., s. 237.
- [12] *Vita Methodii V*, 2: ed. cit., s. 223.

- [13] Vita Constantini XIV, 9: ed. cit., s. 200.
- [14] Vita Constantini VI, 7: ed. cit., s. 179.
- [15] Vaikka paavi Nikolaus I:n seuraajat olivat huolissaan ristiriitaisista tiedoista, joita kantautui Kyrilloksen ja Methodioksen opetukselta ja toiminnasta, tavatessaan veljekset suoraan he antoivat täyden hyväksyntänsä. Kiellot tai rajoitukset uuden slaavilaisen liturgian käytössä on ymmärrettävä olosuhteiden paineista, muuttuvista poliittisista suhteista ja yksimielisyyden tarpeesta johtuviksi.
- [16] Dekreetti Unitatis reintegratio ekumeniasta, 4.
- [17] Dekreetti Unitatis reintegratio ekumeniasta, 1.
- [18] Vita Methodii IX, 3; VIII, 16: ed. cit., s. 229, 228.
- [19] Vita Methodii IX, 2: ed. cit., s. 229.
- [20] Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio Lumen gentium Kirkosta, 13.
- [21] Vita Constantini XVI, 8: ed. cit., s. 205.
- [22] Vita Constantini XVI, 4-6: ed. cit., s. 205.
- [23] Ibid. XVI, 58: ed. cit., s. 208.
- [24] Vita Constantini XVI, 12: ed. cit., s. 206.
- [25] Vita Constantini XVI, 13: ed. cit., s. 206.
- [26] Vita Constantini I, 1: ed. cit., s. 169.
- [27] Vita Methodii II, 1: ed. cit., s. 220s.
- [28] Vita Methodii XI, 2-3: ed. cit., s. 231.
- [29] Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti Ad gentes Kirkon lähetystoiminnasta, 38.
- [30] Johannes Paavali II, puhe ekumeenisessa tilaisuudessa Pyhän Nikolauksen basilikassa, Bari (26. helmikuuta 1984), 2: Insegnamenti VII, 1 (1984), s. 532.
- [31] Ibid., loc. cit., s. 531.
- [32] Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio Lumen gentium Kirkosta, 1.
- [33] Vrt. Vita Methodii XVII, 9-10: ed. cit., s. 237.
- [34] Vita Methodii XVII, 11: ed. cit., s. 237.

